

DZIWAK (18) sb m

a *pochylone*.

sg N dziwák (11). ◇ I dziwáki(e)m (4). ◇ V dziwáku (1). ◇ pl N dziwácy (3). ◇ G dziwák(o)w (1). ◇ A dziwáka (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (dwa z tych samych przykładów) i XVIII w.

1. Człowiek o chimerycznym usposobieniu, któremu nie można dogodzić, kapryśny, zrzęda; morosus Mącz, Calep, Cn; fastidiosus Mącz, Cn; melancholicus, trico Mącz; difficilis, imaginosum morbum patiens, imaginosus, intractabilis animus, opinator, opiniosissimus, stomachosus, submorosus Cn (11): *RejKup* y3v; Stárołtę nowotnego/ mamy y dziwaká/ Y páná nam iuż zbłaźnił/ wierę nieboraká. *RejZwierz* 138; Fastidiosus, Przedzjęczny/ Dźiwak/ żaden mu nie może vgodzić/ nie chćiwy też Mierziony/ Nie łmáczny Mącz 119c; Melancholicus, Melankolik/ gęftá á czárná [!]/ krwią okfikujący [!]/ dźiwak yáko by nie zupełnego rozumu. Mącz 214a, 233c, 382b, 464c; *ProtBaz* E2; Morosus – Obrazlin i dźiwak. *Calep* 675a; A wielé czego ma ná obiedzie/ álbo ná wieczerzy/ ziádác/ wiém że łá tácy dźiwacy/ co pytác nie przełtáną *Oczko* 24v.

dziwak na kogo (1): łtárzy [...] ledá co czálem mowią/ by łie iedno mowilo: łá łkapi/ trudni/ nieużyci/ boiázliwi/ łkrzethni/ dźiwacy na łyny/ fráfunk ządwy w domu/ á łáiánie/ bo włzytko chczą áby po ich woli łzłó. *GórnDworz* K3.

2. Człowiek robiący z siebie widowisko, zachowujący się jak błazen lub kuglarz; obłudnik, oszust (4) : Ale im [o duchowieństwie] nie pomogą nic ony krzyżyki [na kapturze]/ Bárzo przykro kukłaiá v nas ty nędzniki. A co inych dziwakow/ ktoby ie pámiętał/ Wiem że gdybyé ie vřrzał/ y łambyś łie łękał. *RejWiz* 161; Bo to dźiwak/ co go bogáctwo zubożyło/ Przyrównam go Ołłowi/ choć mu to nie miło: Który przyłmáki noši kofztowné na tobie Przedsię łádá chróściłko naydźiesz przed nim w żłobie. *PudłFr* 20, 56; Lecż też na drugá łtronę: náyduiá łię mnodzy/ Bogu/ ludziom niepráwi/ dźiwacy vbodzy (*marg*) Pauperes improbi (—) *KlonWor* 50.

3. Ten, kto czyni cuda; tu o aniele (2) : A gdy go [aniola] pilnie [Manue] pytał/ co zá imię iego/ Powiedzyał mu/ iż dziwak przezwiłko v niego [*Cur quaeris nomen meum, quod est mirabile Vulg Iudic* 13/18]. *RejWiz* 155, 155.

4. Ten, ktory się dziwi (1) : Mirabundus, qui miratur, [...] Der sich verwunderet – Dziwák. *Calep* 664b.

Synonimy: 1. *fantastyk*; 2. *błazen, przechera*; 3. *cudoczyńca, cudotworca, dziwosprawca*.